

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Kulturella och sociala aspekter i lärares undervisningsuppdrag

En kvalitativ studie om Idrott och hälsa
lärares förståelse och implementering av
de kulturella och sociala aspekterna på
gymnasiet.

Matilda Wulff
Ämneslärarprogrammet

Uppsats/Examensarbete: 15 hp
Kurs: LGID2A
Nivå: Avancerad nivå
Termin/år: VT 2023
Handledare: Heléne Bergentoft
Examinator: Vassilis Sevdalis
Kod: VT23-2940-004-LGID2A

Nyckelord: Kulturellt, Socialt, Lärarperspektiv, Idrott och hälsa, Undervisning

Sammanfattning

Undervisningen i ämnet Idrott och hälsa på gymnasienivå ska ge eleverna kunskap om kulturella och sociala aspekter under fysiska aktiviteter och naturupplevelser. De kulturella och sociala aspekterna förväntas att genomföras och ge eleverna erfarenheter och kunskaper men samtidigt finns det inte mycket om dessa aspekter i ämnesplanen eller i kommentarmaterialet (Skolverket, 2010). Denna undersökning studerar hur uppdraget att implementera kulturella och sociala aspekter i undervisningen tillgodoses utifrån ett lärarperspektiv. Samt om kunskap om dessa aspekter kan leda till att en större del av de ungdomarna som väljer att inte vara aktiva efter gymnasietiden kan kanske och vill vara aktiva på något vis i framtiden. Undersökningen har genomförts genom en kvalitativ studie med sju intervjuer med Idrott och hälsa lärare som undervisar på gymnasiet. Där de responderande lärarna har tagit lärarexamen från tre olika universitet. Vidare så finns det forskning som visar på att dessa aspekter minskar i lärarutbildningen och att det prioriteras allt mindre i undervisningen (Backman & Barker, 2020). Resultatet visar att de responderande lärarna poängterar vikten av att eleverna får olika perspektiv på vad Idrott och hälsa lektionerna kan innehålla och leda till i framtiden för eleverna. Samt att det finns en form av oklarhet hos lärarna i hur de kulturella och sociala aspekterna ska implementeras i undervisningen på ett så naturligt sätt som möjligt. Slutsatsen är att en implementering av de kulturella och sociala aspekterna i undervisningen kan vara en ingång till att eleverna hittar sitt sätt att leva ett aktivt liv senare efter gymnasietiden.

Förord

Först och främst vill jag tacka min handledare Heléne Bergentoft som har stöttat mig med återkoppling, funderingar, värdefulla tips och inspiration under denna period. Vidare så vill jag tacka alla Idrott och hälsa lärare som har ställt upp på en intervju trots att tiden har varit knapp då det har varit betygsättning och terminsavslut. Jag vill även tacka mina klasskamrater för alla upplevelser som vi har fått erfara tillsammans. Till sist vill jag tacka nära och kära som har peppat mig under de här fem åren och inte minst under denna sista del som har varit krävande och fantastisk på en och samma gång.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	3
2. Syfte.....	4
2.1 Frågeställningar.....	4
3. Bakgrund.....	4
3.1 Idrotten i samhället.....	4
3.2 Elever slutar att vara aktiva på skoltid samt på fritiden.....	6
3.3 Idrottsämnets historia.....	7
3.4 Skolans uppdrag.....	8
3.5 Ämnesplan Idrott och hälsa på gymnasiet.....	9
3.6 Teoretiskt ramverk – Fenomenologi.....	10
4. Metod.....	11
4.1 Design.....	11
4.2 Urval.....	11
4.3 Datainsamling.....	13
4.4 Bearbetning och analys av data.....	13
4.5 Etiska ställningstaganden.....	14
5. Resultat.....	15
5.1 Vid vilka delar av Idrott och hälsa undervisningen implementerar lärare kulturella och sociala aspekter?.....	15
5.2 Hur upplever lärare i Idrott och hälsa uppdraget att undervisa om kulturella och sociala aspekter?.....	20
5.3 På vilket sätt anser lärare att lärande av kulturella och sociala aspekter kan generera en livslång fysisk aktivering?.....	22
6. Diskussion.....	23
6.1 Metoddiskussion.....	23
6.2 Resultatdiskussion.....	25
6.3 Slutsats och implikationer.....	27
7. Referenslista.....	29
8. Bilagor.....	32

1. Inledning

Undervisningen i Idrott och hälsa på gymnasiet skall ge eleverna förutsättningar att bl.a. utveckla “Kunskaper om kulturella och sociala aspekter på fysiska aktiviteter och naturupplevelser” (Skolverket 2010, s. 1). Föreliggande studie kommer uppmärksamma och problematisera hur dessa två aspekter nämns och genomförs i den vardagliga undervisningen i gymnasieskolan för Idrott och hälsa genom ett lärarperspektiv. De kulturella och sociala aspekterna kommer förtydligas och sättas i en Idrott och hälsa kontext där lärarnas egna erfarenheter och undervisning kommer att presenteras genom ett fenomenologiskt perspektiv.

Forskning visar att det behövs mer tid för lärarna att bearbeta de kulturella och sociala fenomenen som skall tillämpas allt mer i undervisningen (Sivertun, 2000). Backman och Barker (2020) poängterar en central utmaning som Idrott och hälsa lärare står inför vilket är att möta elevernas bakgrund, inställning till ämnet samt kunskaper. Det är aktuella områden men som i låg grad uppmärksammas i undervisningen. De kulturella aspekterna ignoreras i undervisningen och det syns även i lärarutbildningen (Backman & Barker, 2020).

Allt fler ungdomar slutar att vara aktiva runt gymnasieåldern. Det är en femtedel av de ungdomarna som var aktiva i en idrottsförening när de var 13 år som har slutat när de är 16 år enligt Jakobsson och Engström (2008). Ungdomarna slutar eftersom det sociala så som vänner och att hänga tillsammans blir mer och mer intressant. Ett val mellan sociallivet och aktivering görs då tiden inte räcker till och aktiveringen och framförallt i föreningslivet blir drabbat. Men om Idrott och hälsa lärarna kan implementera de kulturella och sociala aspekterna mer i skolan kan det leda till att ungdomarna blir mer aktiva på fritiden då de blir introducerade för flera olika typer av aktiviteter som de kan ta med sig både för stunden men också i framtiden. Med den bakgrund kan denna undersökning förhoppningsvis leda till en bättre förståelse för hur lärare i Idrott och hälsa kan ta sig an uppdraget i att implementera de kulturella och sociala aspekterna mer i den vardagliga undervisningen. Som i sin tur kan leda till att eleverna hittar tillbaka till att vilja vara aktiva på ett eller annat sätt. Vilket i ett senare skede också förhoppningsvis leder till att fler elever får kunskaper och viljan att ha ett livslångt aktivt liv direkt efter gymnasiet eller längre fram.

2. Syfte

Syftet med studien är att studera lärares förståelse och arbete med kulturella och sociala aspekter i Idrott och hälsa-undervisningen.

2.1 Frågeställningar

- Vid vilka delar av Idrott och hälsa undervisningen implementerar lärare kulturella och sociala aspekter?
- Hur upplever lärare i Idrott och hälsa uppdraget att undervisa om kulturella och sociala aspekter?
- På vilket sätt anser lärare att lärande av kulturella och sociala aspekter kan generera en livslång fysisk aktivering?

3. Bakgrund

I bakgrunden kommer olika begrepp och områden att behandlas. Vad läroplanen för gymnasieskolan säger om de kulturella och sociala aspekterna. Hur de två aspekterna kan tolkas samt vad tidigare forskning säger om detta ämne.

3.1 Idrotten i samhället

Idrotten har stor påverkan och betydelse för social inkludering och olika friskvårdsaspekter (Lindroth, 2011). Dels genom den gemenskap som idrotten och aktiveringen leder till, men även hur idrott kan engagera alla olika grupper i samhället som blir involverade på ett eller annat sätt. På så vis är rörelsen och dess sociala bidrag, det centrala i och kring idrotten. Idrotten kan även ses som en samhällsnytta genom ett kulturellt perspektiv. Under 1980-talet blev idrotten en del av det kulturella arvet i Sverige genom bl.a. idrotten blev en samlingsplats för alla (Lindroth, 2011). Riksidrottsförbundet (2023) beskriver idrott som en del av det centrala i ett hållbart samhälle där alla skall få känna sig välkomna och delaktiga.

3.1.1 Kulturellt kopplat till idrott

Genom Riksidrottsförbundets (RF) idéprogram, Idrotten Vill förmedlas att idrotten skall bestå av träning och lek som bl.a. skall främja kulturell utveckling. Idrotten skall främja ett områdes, ort eller regions "utveckling och skapar en känsla av sammanhang och tillhörighet." (RF, 2019, s. 8). Idrotten beskrivs som en central och viktig del av vårt kulturarv, då det är en kultur som är välkommande för många. Idrotten är en samlingsplats som möjliggör gemenskap på olika nivåer. Det kan vara alltifrån en aktivitet i närområdet till en landskamp där deltagarna känner gemenskap med andra. Ett annat område som Riksidrottsförbundet (2019) nämner är att idrotten kan identifieras

via olika traditioner som kan samla en hel kommun eller stad där alla strävar efter gemensamma mål, skapar stolthet och möjliggör för människor att samlas oberoende på bakgrund, sexuell läggning och kön.

3.1.2 Socialt kopplat till idrott

Enligt Riksidrottsförbundet (2019) skapar idrott gemenskap. Ett engagemang som för många kan vara avgörande om de vill vara med och vara aktiva eller inte. Idrotten och föreningslivet skall erbjuda "en trygg social gemenskap" (RF, s. 8). Genom det sociala i idrotten skall kunskaper om hur individer respekterar varandra, umgås med nya individer både när det gäller mellan kulturer och generationer. Även att nå mål tillsammans med andra ger erfarenheter som är värdefulla i ett längre perspektiv. Både när det gäller samarbete och att tillsammans med andra sträva efter ett mål och lyckas, liksom att möta motgångar tillsammans och ta sig an olika hinder (RF, 2019). Vidare beskriver Riksidrottsförbundet (2019) att idrottsrörelsen strävar efter social inkludering där alla skall få vara med oavsett kön, ålder, bakgrund, sexuell läggning, funktionsförmåga och trosuppfattning. Med detta menas att de vill ha en idrottsrörelse som är till för alla och där alla känner en gemenskap och glädje till det de utför (RF, 2019).

3.1.3 Icke organiserad idrott

Den icke organiserade idrotten beskrivs av Faskunger och Sjöblom (2017) som idrott där aktivering bedrivs ur ett större spontant engagemang. Där det oftast inte finns någon uttalad anledning utan snarare att denna aktivering kan ske i någon park eller annan anläggning som är öppen för allmänheten. Därav berör Faskunger och Sjöblom (2017) vikten av idrottsanläggningar och områden som lockar till spontanidrottande och rörelse i vårt land. Både för den organiserade idrotten men även för den icke organiserade idrotten och inte minst i ett längre perspektiv i samhällsnyttan i form av hälsoeffekter och ur ett distraktions perspektiv. De poängterar också vikten av att idrottsanläggningar i framtiden skall bli tillgängliga för fler och inte bara för dem som är aktiva i en organiserad idrott. Detta för att öka kapaciteten för att en större del av befolkningen skall kunna få möjlighet till att vara aktiva samtidigt som den inte blir störd av den organiserade idrotten (Faskunger & Sjöblom, 2017). På många anläggningar kommer den icke organiserade idrotten i kläm och därav många grupper i samhället likaså. Detta genom att föreningarna oftast har förtur på anläggningar samt att det inte finns utrymme för det spontana idrottandet då det är mycket administrativt som måste genomföras innan man kan nyttja anläggningar eller andra utrymmen.

Faskunger & Sjöblom (2017) beskriver det som "Kvinnor har sämre tillgänglighet än män, vuxna sämre än barn och ungdomar samt att personer med någon form av funktionsnedsättning har sämre tillgänglighet än de som inte har någon funktionsnedsättning" (Faskunger & Sjöblom, 2017, 205). Den icke organiserade idrotten finns i samhället, och gör nytta men får inte rätt möjligheter för att lyckas fullt ut för samhällets bästa (Faskunger & Sjöblom, 2017). Denna förutsättning som den icke organiserade idrotten står inför är också en bidragande faktor till att elever i gymnasieåldern blir mindre aktiva. Eleverna hittar nya intressen än föreningslivet och den organiserade idrotten på

fritiden. Men kan inte heller spontanidrotta men sina vänner p.g.a att den icke organiserade idrotten inte är så lättillgänglig alla gånger.

Även Engström et al. (2017) visar på att antalet aktiva ungdomar minskade under en femårsperiod. Hälften av antalet pojkar som var aktiva vid 15 års ålder har slutat att vara aktiva samt att det endast var en fjärdedel kvar av de aktiva flickorna vid 20 års ålder. Vidare så poängterar Engström et al. (2017) att deltagandet för ungdomarna kan påverkas från många olika håll. Genom ekonomiska och kontextuella faktorer, kulturella traditioner och levnadsförhållanden möjliggör och begränsar deltagandet och detta på många olika sätt.

3.2 Elever slutar att vara aktiva på skoltid samt på fritiden

En femtedel av högstadiееleverna deltog inte regelbundet i undervisningen i ämnet idrott och hälsa enligt Skolinspektionen (2018). Orsakerna är många men Skolinspektionen poängterar val av aktiviteter vid undervisning, lärandemiljö och undervisningens organisation kan vara bidragande faktorer till att eleverna inte deltar under Idrott och hälsa lektionerna Jakobsson och Engström (2008) redovisar en liknande trend rörande föreningsidrotten där en femtedel av de ungdomar som var aktiva i en idrottsförening när de var 13 år har slutat när de är 16 år. En förklaring till detta resultat är att det inte finns tillräckligt med aktiviteter i olika ambitionsnivåer för ungdomarna (Jakobsson & Engström, 2008).

Quennerstedt (2019) menar att utbildning och inspiration inom ämnet Idrott och hälsa ska leda till att eleverna ska fortsätta att vara aktiva efter avslutad skolgång. Eleverna ska under gymnasiet inspireras och utbildas för ett livslångt lärande genom ett lärande för livet snarare än endast utveckla färdigheter i olika idrotter. Quennerstedt (2019) nämner även att lärarna bör analysera sin undervisning, finns det rimliga mål för den fysiska fostran, öppenhet för rörelser och rörelsekulturer samt bedömning över vad det är som skall tillföras undervisningen. Med detta menar Quennerstedt (2019) att om Idrott och hälsa lärarna granskar sin undervisning kan det leda till att undervisningen tilltalar fler elever och på så vis blir det också fler elever som förhoppningsvis tar med sig kunskaperna som undervisningen leder till in i framtida aktiveringstillfällen.

Vikten av att barn och ungdomar blir introducerade till olika slags aktiviteter inom fysiska aktiviteter, inkluderande deltagande i specifika rörelseaktiviteter och sociala sammanhang är stor och har en stor påverkan längre fram i livet (Engström et al. 2017). Om tidig inkludering och ett aktivt deltagande i olika sammanhang i ung ålder, leder det till att det är fler som kommer att söka aktiviteter att vara aktiva med under en senare del i livet. Engström et al. (2017) vill också belysa hur de kulturella och sociala delarna har för nackdelar och fördelar mot och med varandra när det berör den aktiva livsstilen. Dessa två aspekter kommer alltid att styra individen till vad de tycker om att hitta på och inte och lika så gäller den livslånga aktiveringen.

Även internationella studier visar på att det finns ett problem med förhållandet mellan rörelse och hälsa och som sträcker sig över både den enskilda individen och det sociala livet. Hodaň (2008) presenterar att det finns en oförståelse mellan vad rörelse och hälsa har för betydelser för varandra. Detta leder till att författaren beskriver vikten av att den enskilda individen i första hand skall erhålla kunskap om att rörelse är ett medel för att uppnå god hälsa utan att överväga andra nödvändiga aktiviteter eller ställningstaganden men att detta tas inte i beaktning i undervisningen i skolorna. Hodaň (2008) nämner också vikten av att implementera de teoretiska grunderna i utbildningen för att på olika sätt förmedla kunskaperna om att rörelse och hälsa kan vävas in på fler olika sätt i sin vardag och på så vis också ha en god hälsa utan att behöva välja mellan aktiviteter.

3.3 Idrottsämnets historia

Under mellankrigstiden genomgick den svenska skolidrotten en förändring. År 1919 introducerades ämnet gymnastik med lek och idrott i folkskolorna och i läroverken 1928 (Lindroth, 2011). Gymnastiken fick ge plats åt lek och idrott samt att friluftsför- och idrottsdagar infördes. När ämnet fick en ny innebörd 1994 under skolreformen blev betydelsen av att eleverna skulle lära sig värdefulla kunskaper när de deltar i undervisningen allt viktigare. Det medförde också ett startskott på förändringen Idrott och hälsa undervisningen. Larsson (2016) Efter millennieskiftet hade dock skolidrotten förändrats och minskat i obligatoriska undervisningstimmar. Färre timmar, fler mål att uppnå och även mindre antal friluftsdagar minskade under början av 2000-talet (Lindroth, 2011). Det leder till en ond spiral som än i dag är aktuell med ett allt mer stillasittande liv för barn och ungdomar (Lindroth, 2011).

3.3.1 Friluftsliv

Friluftslivet kom in i samma era där gymnastiken fick ta ett steg tillbaka. Det främsta uppdraget som friluftslivet skulle leda till då var att det skulle komplettera det allt mer "stillasittande livet i skolorna med stärkande aktiviteter i det fria." (Larsson, 2016, s. 69) Friluftslivet har genom åren gått från väldigt prioriterat i början när det infördes men många hel och halvdagar till att det nu återkommer några gånger under ett läsår. Aktiviteterna har också gått från att man skulle vistas i orörd natur och uppleva ett egenvärde i det till "sportifiering och äventyrligt friluftsliv" (Larsson, 2016, s. 69) Där det numera kan ingå simning, orientering och skidåkning som aktiviteter mer än att eleverna får uppleva och bara vara ute i naturen.

3.3.2 Dans

Dansen fick ett stort genomslag i flickornas idrottsundervisning i mitten av 1900-talet och har där- efter fått allt mindre uppmärksamhet eller popularitet i Idrott och hälsa-undervisningen idag. Dan- sen kan delas upp i tre områden som är kulturell dans, expressiv dans och dans som en tränings- form. Dansens betydelse och status i undervisningen genomgick en förändring under 1980-talet då det blev allt vanligare med samundervisning (Larsson, 2016). I dagens undervisning nämns dansen inom det kulturella och i träningsform men inte lika mycket i den expressiva delen. Med detta

menas med att eleverna får inte själva uppleva och uttrycka sig i dans utan på lektionerna så finns det redan förutbestämda danser som skall läras in och träningsaktiviteter där man skall härma och svettas utan att reflektera över den kroppsliga förmågan (Larsson, 2016).

3.4 Skolans uppdrag

I läroplanen för gymnasieskolan benämns skolans uppdrag där bl.a. att skolan skall sträva efter att “utveckla elevernas kommunikativa och sociala kompetens samt uppmärksamma hälso-, livsstils- och konsumentfrågor. Skolan ska även sträva efter att ge eleverna förutsättningar att regelbundet bedriva fysiska aktiviteter.” (Skolverket, 2011, s. 6) Dessa uppdrag gäller hela skolan men en del områden passar bättre in i vissa ämnen än andra. Ämnet Idrott och hälsa kan beröra många olika kategorier då det är ett av få praktiska ämnen som är obligatoriskt för alla elever i gymnasieskolan. Det innebär att ämnet Idrott och hälsa kan bidra till diskussion och reflektion om frågor som etik och moral, stereotyper, samt folkhälsan (Skolverket, 2011).

I ämnesplanen för Idrott och hälsa på gymnasiet står det utskrivet att undervisningen skall bedrivas genom en bredd av aktiviteter ”som allsidigt främjar den kroppsliga förmågan” (Skolverket, 2010, s.1). Skolinspektionen (2016) visar att idrottskulturen som finns och genomförs i samhället kan krocka med den värdegrund som skolan har. Undervisning av kulturella traditionerna är ett område som belyses i begränsad omfattning (Skolinspektionen, 2018). Många lärare “uttrycker i intervjuer att det är en innehållspunkt som de vill bli bättre på.” (Skolinspektionen, 2018, s. 26).

González-Calvo et al. (2022) framhäver i sitt resultat att Idrott och hälsa lärarna har stor inverkan på eleverna i hur de bemöter de kulturella och sociala reglerna som existerar i samhället. De menar på att eleverna får flera olika synsätt i hur de ska tackla de sociala koder som finns med hjälp utav lärarnas olika synsätt och vägledning. Författarna poängterar även vikten av att lärarna följer med i digitaliseringen och den kommersiella vardag som eleverna vistas i dagligen. Både för att veta vilka ideal som eleverna utsätts för och kommer sträva mot på ett eller annat sätt men också för att lärarna själva skall vara förbereda och kunna bemöta det kritiskt. González-Calvo et al. (2022) menar också på att lärarna har en viktig roll i att ingripa i undervisningen genom stöd för mångfald, pedagogiska värderingar och kritisk ifrågasätta kulturer som kommer ifrån konsumentvärlden.

I Sivertun (2000) undersökning poängterar lärare att tid behövs för att tillsammans med kollegor bearbeta kulturella och sociala fenomen som skall introduceras mer och mer i undervisningen. Vidare poängteras vikten av att lärare gemensamt får tid till att finna förståelse i de kulturella och sociala svårigheter som uppstår i skolan och inte bara genom att lärarna bearbetar det kognitivt enskilt. Gemensam förståelse i lärarlag kan bidra till en förståelse som kan delas med elever (Sivertun, 2000).

Test (2006) jämförde amerikanska och svenska barns utbildning med de kulturella aspekterna i fokus. I arktalen kan man läsa sig till att lärare speglar sin egna kultur och barnens kultur i skolan som vidare förs över till barnen. Likheterna mellan amerikanska och svenska barnomsorgsutbildningen är att de båda uppmuntrar barnens individuella tillväxt och utveckling. Det som utmärker sig från den amerikanska skolan är att det är fokus på individualism snarare än en grupporienterade värderingar som utmärker sig i den svenska skolan. Test (2006) förmedlar även vilken viktig roll lärarna har både i USA och Sverige i att förmedla kulturella aspekter och involvera barnen på dagliga basis. Vilket i sin tur leder till att lärarna genom interaktioner kan ge barnen fler kulturella utgångspunkter som de senare i livet kan hämta kunskaper ifrån. Även vikten av att barnen får erfara individer och grupper i sin egna kultur och lika så andra olika kulturella grupper och sociala konstellationer. (Test, 2006)

Backman och Barker (2020) menar att Idrott och hälsa undervisningen kan inkludera nya integrerade rörelsekulturer, tolkning av elevernas handlingar och bakgrunder för att på längre sikt identifiera åtgärder för att uppnå en ökad mångfald i Idrott och hälsa undervisningen. På senare år har de kulturella aspekterna ignorerats i undervisningen vilket också har syns i lärarutbildningen (Backman & Barker, 2020). Författarna nämner en central utmaning som Idrott och hälsa lärare kommer eller har stött på och det är hur dagens undervisning skall möta elevernas bakgrunder, inställning till ämnet och dess kunskaper. Aktualiserar gymnastik och parkour som område där undervisningen kan behöva utvecklas. Backman & Barker, (2020) menar inte att gymnastik skall utgå som innehåll, utan istället väva in fler aspekter av gymnastik och hur den kroppsliga förmågan kan utvecklas genom grundläggande gymnastisk träning och parkour.

Genom att implementera nya rörelsekulturer och olika ingångar till undervisningsaktiviteter kommer undervisningen i högre grad följa samhällsutvecklingen samtidigt som eleverna får erfarenhet i att ta sig an ny kunskap genom olika aktiviteter (Backman & Barker, 2020). På så vis blir de normer som vanligtvis förekommer inom specifika aktiviteter inte så påtagliga, vilket i sin tur kan leda till att fler elever vågar och vill vara aktiva. Dock så poängteras vikten av att lärarna gör en bedömning av vilka aktiviteter som är lämpliga och kan genomföras beroende på elevgrupp (Backman & Barker, 2020).

3.5 Ämnesplanen i Idrott och hälsa på gymnasiet

Ämnesplanen för Idrott och hälsa inleds med beskrivningen att "Ämnet idrott och hälsa förvaltar ett kulturellt arv av fysiska aktiviteter och naturupplevelser" (Skolverket 2010, Idrott och hälsa, s. 1). Vidare förekommer det även sju punkter i ämnesplanen som undervisningen skall ge eleverna förutsättningar att utveckla under kursens gång. Där punkt nr fem är mest uppmärksammas under denna undersökning och lyder "kunskaper om kulturella och sociala aspekter på fysiska aktiviteter och naturupplevelser." (Skolverket, 2010, s. 1). Detta ska leda till en ökad förståelse i rörelseaktiviteternas betydelse för eleverna. I de tre olika betygskriterierna för E, C och A, beskrivs

kulturella och sociala aspekterna som fenomen som eleverna översiktligt, utförligt samt utförligt och nyanserat skall kunna diskutera. (Skolverket, 2010).

I kommentarmaterialet för Idrott och hälsa på gymnasiet nämns det att det kulturella arvet skall förvaltas i form av fysiska aktiviteter och naturupplevelser. Eleverna skall få ta del av rörelseaktiviteter som har ett kulturellt och geografiskt förhållningssätt samt att genom historiska och kulturella perspektiv erfara olika typer av fysiska aktiviteter och naturupplevelser (Skolverket, 2010). Även i det centrala innehållet benämns de kulturella aspekterna genom exemplet rörelse till musik samt dans. Ett exempel för en aktivitet där eleverna får utveckla sin kroppsliga förmåga genom två mål, koordination samt kondition är dans. Men även det kulturella arvet nämns här, då dansen kan implementeras genom olika kulturer i undervisningen (Skolverket, 2010).

3.6. Teoretiskt ramverk - Fenomenologiskt perspektiv

Det teoretiska ramverket kommer fungera som ett verktyg vid framskrivning av studiens resultat. Bengtsson (2005) beskriver att fenomenologin möjliggör studier av människors livsvärld och i denna undersökning kommer lärarna och deras undervisning att studeras. Genom ett fenomenologiskt perspektiv kommer lärarnas verklighet att presenteras för att besvara undersökningens frågeställningar.

Ordet fenomen härstammar från grekiskan och betyder "det som visar sig" (Bengtsson, s.12). Det fenomenologiska perspektivet är grundantaganden om vad verkligheten och kunskapen är och synliggör. Det finns variationer inom fenomenologin och därav har den fenomenologiska rörelsen infunnit sig (Bengtsson, 2005). I fenomenologin finns det en viss typ av misstänksamhet mot färdiga metoder och ismer som agerar som regler för hur man skall uppnå saker när det själva verket är det man ser och upplever som svaret.

Fenomenologins utgångspunkt är att ett realistiskt, objektivistiskt och ett positivistiskt intryck ges och som vidare blir det slutgiltiga svaret. Genom fenomenologin uppmanas man att undersöka verkligheten som är bestående av objektiv fakta och som visar sig för någon annan. Det blir ömsesidigt beroende mellan objekt och subjekt.

Fenomenologin härstammar från filosofin där det filosofiska begreppet livsvärlden har sitt ursprung. "Livsvärldens funktion är att fungera som ett instrument för att kunna förverkliga drömmen om ett slutligt och metafysiskt fritt fundament för kunskapen" (Bengtsson, 2005, s. 17). En livsvärldsansats innebär att en forskning som är riktad på att studera världen i sin fulla konkretion som den visar sig. I livsvärlden finns det inga enskilda saker eller händelser som styr, utan varje enskild erfarenhet av vad som presenteras eller inte presenteras kopplas till en mängd egenskaper, händelser som tillsammans bildar det aktuella handlingar sammanhanget och som då slutligen blir resultatet även i denna undersökning (Bengtsson, 2005).

4. Metod

Nedan kommer val av undersökningsmetod presenteras, vilket urval som undersökningen kommer baseras på, hur datainsamlingen har genomförts samt på vilket sätt analysen av den data som framkommit från intervjuerna har bearbetats. Utgångspunkten i denna undersökning är Idrott och hälsa, där samtliga responderande Idrott och hälsa lärare undervisar i ämnet dagligen.

4.1 Design

Den metod som har använts i denna undersökning är kvalitativ, vilket innebär att undersökningen var baserad på samtalsintervjuer där det ges möjlighet för respondenterna att utveckla sina tankgångar och svar (Barmark & Djurfeldt, 2015). Intervjuerna var semistrukturerade vilket innebär att intervjuerna utgick från en och samma intervjuguide där det finns utrymme för följdfrågor utifrån de svar som respondenterna ger (Christoffersen och Johannessen 2015). På så vis skapades det ett rikligt datamaterial för att besvara studiens frågeställningar (Barmark & Djurfeldt, 2015).

Intervjuguiden var semistrukturerad och uppdelad i olika områden (se bilaga 1) som berör undersökningens specifika frågeställningarna. Detta för att intervjuguiden skall täcka de olika områdena och så småningom leda till att svar kan ges på frågeställningarna. En pilotstudie genomfördes för att säkerställa intervjuguiden täcker alla områden och möjliggör svar på studiens frågeställningar. Intervjuguiden bearbetades efter pilotstudien för att t.ex. identifiera eventuella ledande frågor, om det krävs några specifika kunskaper för att kunna besvara frågorna eller om det finns en risk att informantens egna åsikter lyser igenom i frågorna (Dalen, 2015).

4.2 Urval

Det urval som har valts i denna undersökning är ett bekvämlighetsurval som ligger i grund i det som Dalen (2015) beskriver, att intervjuprocessen och bearbetningsprocessen är mycket krävande. Bekvämlighetsurval betyder att respondenter till undersökningen har valts ut genom tillgänglighet och kontakter utifrån forskaren (SBU, 2022). Lärare som undervisar i Idrott och hälsa 1 på gymnasiet har tillfrågats via mejl om de velat ställa upp på en intervju. I mejlet stod övergripande information (se bilaga 2) om vad undersökningen berör men inga specifika detaljer som respondenterna skulle kunna förbereda sina svar innan intervjun. Det valet gjordes genom att den data som de responderade lärarna skulle framföra skulle vara så oreflekterad och direkt som möjligt. Totalt intervjuades sju Idrott och hälsa lärare på gymnasiet (Se tabell 1).

Kvale och Brinkmann (2009) beskriver problematiken med att ha för många intervjupersoner där det kan uppstå en mättnadspunkt. Har man många intervjupersoner utifrån samma urval kan det leda till att mindre ny kunskap kommer fram. Så för att denna mättnad inte ska uppnås för tidigt i undersökningen består de responderande lärarna av fem lärare som har tagit examen från Göteborgs Universitet, en lärare med examen från Karlstads Universitet samt en lärare som har tagit examen på Umeå Universitet intervjuats i denna undersökning. (Se tabell 1).

Tabell 1. Översikt av responderande lärare.

Fiktiva namn	Studieort	Verksamma år som lärare	Arbetsplats beskrivning	Program som läraren undervisar i idrott och hälsa
Kim	Göteborgs Universitet	9år	Praktiskt kommunalt gymnasium i väst Sverige	Yrkesförberedande-program
Ulrica	Göteborgs Universitet	17år	Teoretiskt kommunalt gymnasium i väst Sverige	Studieförberedande-program
Robin	Karlstads Universitet	10år	Teoretiskt och praktiskt kommunalt gymnasium i väst Sverige	Yrkes- och studieförberedande-program
Alex	Göteborgs Universitet	13år	Teoretiskt kommunalt gymnasium i väst Sverige	Studieförberedande-program
Bengt	Göteborgs Universitet	7år	Teoretiskt kommunalt gymnasium i väst Sverige	Studieförberedande-program
Ari	Göteborgs Universitet	9år	Praktiskt kommunalt gymnasium i väst Sverige	Yrkesförberedande-program
Nike	Umeå Universitet	6år	Kommunalägt gymnasieförbund i Lappland	Ensam Idrott och hälsa lärare på skolan, samläsning mellan yrkes- och studieförberedande-program.

4.3 Datainsamling

Intervjuerna har genomförts via digitala samtalshjälpmedel Teams och Google meet. Den utrustning som har använts är intervjuguide, inspelningstjänst på en smartphone samt två datorer med kamera och mikrofonutrustning. På så sätt har intervjuerna varit lättare att planeras in för lärarna då de är mitt uppe i en period av betygsättning och kursavslut. Det finns både för och nackdelar med att ha digitala intervjuer, James och Busher (2016) förklarar de negativa delarna med att poängtera hur beroende man är på att båda parterna har bra utrustning och bra uppkoppling på internet. Den kan uppstå fördröjningar och eller att det blir problem med uppkopplingen vilket kan leda till att ord försvinner och att intervjun blir störd. Vidare, nämner James och Busher (2016) fördelarna med digitala intervjuer då det inte längre finns samma krav på att alla deltagare skall infinna sig i samma rum, utan man kan vara utspridda geografiskt men samtidigt få samma svar som man skulle få om man satt i samma utrymme. Dock så krävs det lite mer av den personen som intervjuar då skärmen inte förmedlar lika lätt den återkoppling som kan ske med kroppsspråk eller dialogmässigt. Det blir ett extra tolkningsmoment när man har en skärm mellan varandra (James & Busher, 2016).

Intervjuerna har varit cirka 30 minuter långa där en intervjuguide har utgjort manus vid varje intervju. Dock har olika följdfrågor ställts för att komplettera de svar som de responderande lärarna har gett. Innan intervjuerna har startat har frågan ställts om de responderande lärarna godkänner att intervjun spelas in för att kunna användas under transkriberingen.

4.4 Bearbetning och analys av data

Intervjuerna transkriberades efterhand som intervjuerna genomförts och som Christoffersen och Johannessen (2015) beskriver så talar inte den kvalitativa data för sig själv utan den måste tolkas och analyseras. Intervjuerna var utspridda på tre veckor, vilket resulterade i att det fanns gott om tid att transkribera och bearbeta svaren som de responderande lärarna gett. De svar som de respondenterna lärarna gett, analyserades genom en tematisk analysmetod vilket menas med att utifrån de svar som framkommer utifrån intervjuerna skall spegla verkligheten (Braun & Clark, 2006). Ett antal val måste göras under tematisk analys där bland annat vad i svaren som är de teman som analysen skall redogöra i frågeställningarna. (Se tabell 2).

Braun och Clark (2006) belyser vikten av att analysera de svar som framkommer genom analysen. Samtidigt som den fakta som inte passar in också kan vara det som undersökningen är ute efter och som kan vara ett svar till frågeställningarna. Med det menas att man skall vara uppmärksam med de svar man får, men också på de svar man inte får. Finns det något i det osagda som kan vara en del av det problem som undersökningen strävar efter att finna lösningen på.

Efter transkriberingen har de svar som varit intressanta och utmärkt sig genom att vara repetition, likheter och avvikande svar valts ut, sammanslagits och sedan förkortats till olika områden. Där-

efter har dessa områden delats in i förutbestämda teman som har valts ut utifrån de frågeställningar som denna undersökning har (Se figur 1 och 2). Vidare har de utmärkande svaren markerats i transkriberingen genom ett färgschema för att lättare återfinna svaren till kommande citat i resultatdelen (Flood, 2010).

Tabell 2. Exempel på den tematiska analysprocessen.

Citat	Meningsbärande enheter	Teman	Underteman
Dels så tar vi upp det en hel del i friluftslivet. Det hänger ihop med vistelsen i naturen. Man ser var friluftslivets har för koppling, försöker få eleverna till att förstå hur det också är kultur. Det kan många tycka är svårt för många eleverna kan göra kopplingen till att kultur och det här men musik, teater, konst. Så det finns med i den uppgiften i friluftslivsreflektionerna. (...)	<ul style="list-style-type: none"> - Det hänger ihop med vistelsen i naturen - Förstå hur det också är kultur - Friluftslivsreflektionerna 	<ul style="list-style-type: none"> • Friluftsliv 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Reflektionsuppgift ○ Vistelse i natur

4.5 Metodologiska och etiska överväganden

Under detta avsnitt kommer olika val som har gjorts under undersökningens gång diskuteras och motiveras. Genom olika ställningstaganden kring genomförandet av intervjun samt de etiska dilemman som undersökningen skall ta hänsyn till.

4.5.1 Etiska ställningstaganden

Undersökningen utgick ifrån det grundläggande individskyddskravet som kan delas upp i fyra olika områden. De fyra forskningsetiska principerna är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Vetenskapsrådet, 2002). Detta har säkerställts genom att delge information om undersökningen och dess riktlinjer till de intervjuade lärarna samt att de har fått information att de när som får avbryta deltagandet i undersökningen. Direktiv om att deras personuppgifter kommer att hanteras varsamt och att de svar som presenteras i intervjuerna enbart kommer att hanteras i undersökningen och därmed inte föras vidare. Dessa fyra forskningsetiska principer fungerar som riktlinjer för den enskilda forskaren, detta genom att leda till reflektioner om forskares ansvarstagande vägledning genom projektet samt finnas till hands om det uppstår några konflikter mellan forskare och de medverkande (Vetenskapsrådet, 2002).

De intervjuade lärarna fick information om undersökningens syfte och att det är frivilligt att delta. Innan intervjun började förfrågades även lärarna igen om de samtycker att delta i undersökningen. De responderande lärarna tillfrågades även om det godkände att intervjun spelades in till transkribering. I undersökningen kommer det att användas fiktiva namn för de responderande lärarna samt att andra detaljer som kan identifieras kommer att exkluderas eller bytas ut så att inte konfidentialiteten bryts (Kvale & Brinkmann, 2009).

5. Resultat

Nedan presenteras de svar som framkommit från sju genomförda intervjuer med Idrott och hälsa lärare som undervisar på gymnasiet. Resultatet kommer att läggas fram i tre delar utifrån föreställningarna. Vid vilka delar av Idrott och hälsa undervisningen implementerar lärare kulturella och sociala aspekter, hur upplever lärare i Idrott och hälsa uppdraget att undervisa om kulturella och sociala aspekter, samt på vilket sätt anser lärare att lärande av kulturella och sociala aspekter kan generera en livslång fysisk aktivering. De citat som framkommer under resultatdelen är svar från Idrott och hälsa lärare med fiktiva namn.

5.1 Vid vilka delar av Idrott och hälsa undervisningen implementerar lärare kulturella och sociala aspekter?

5.1.1 Kulturella aspekter i undervisningen

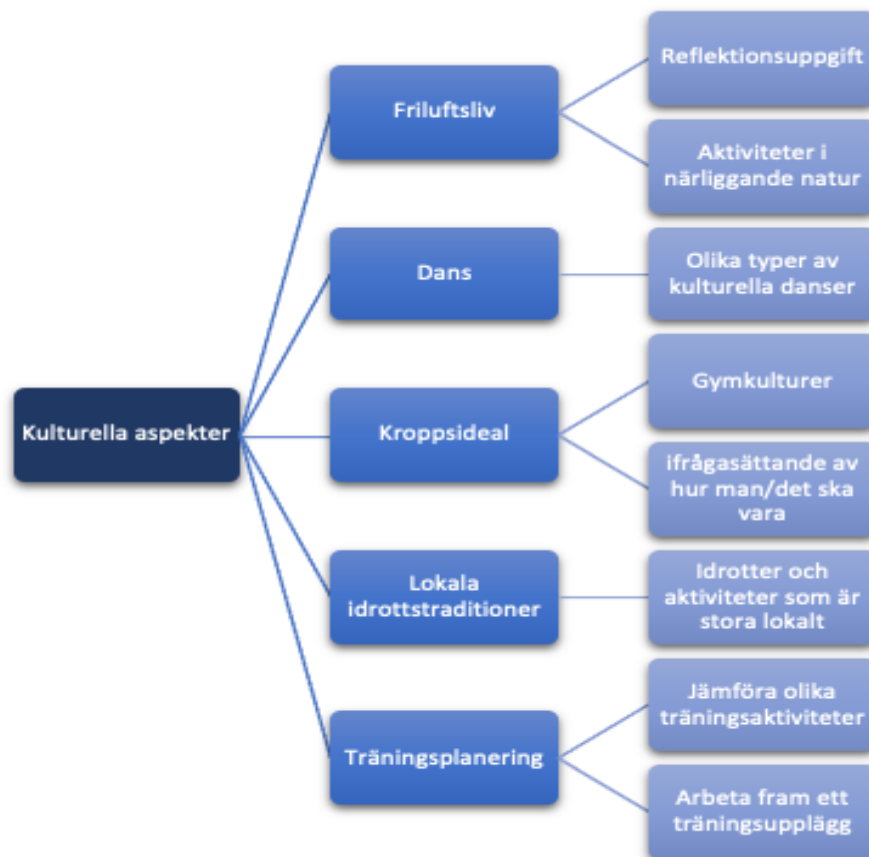
De kulturella aspekterna uppmärksammas i undervisningen under fem övergripande block (se figur 1). De fem områden som utmärker sig är friluftsliv, dans, kroppsideal, lokala idrottstraditioner samt träningsplanering. Under dessa huvudteman visar resultaten skillnader i hur lärarna implementerar detta i sin undervisning. Det är alltifrån en reflektionsuppgift i friluftslivet till lokala idrotts-traditioner som speglar de kulturella aspekterna i undervisningen.

Friluftslivet är det område som lärarna i högst utsträckning kopplar till de kulturella aspekterna i undervisningen. Dessa moment kan förekomma genom både reflektionsuppgifter samt att eleverna uppmuntras att lyfta blicken och bara vara i nuet genom aktiviteter i närliggande miljöer.

Tittar vi på friluftsdagen, ute och natur, så har vi en friluftsdag för år 2 då förbereder vi dem någon lektion före med teoretiskt, med friluftslivets olika moment och bakgrund. Sen under själva dagen försöker vi påminna dem att lyfta blicken och titta ut och känna och fundera på vad som händer i kroppen när man gör dessa sakerna (Ulrica).

Dans var ett annat område som nämndes ett flertal gånger av lärarna och förklarades i många fall som ett självklart område eller block i undervisningen när de kulturella aspekterna nämndes. Dansen öppnar upp för många olika kulturella möten, både från elevernas bakgrunder men också från de äldre generationerna.

Danser med olika kulturella bakgrunder (Kim).

Figur 1. Tematisk översikt av implementering av kulturella aspekter i undervisningen.

Kroppsideal är ett område som nämns av responderande lärare, där de kulturella uppfattningarna om hur man skall vara, se ut och vilka olika träningskulturer som berörs i undervisningen.

De skriver en reflektion kring kroppsideal och kulturerna kring det (. . .) men sedan nämner jag det också dels när vi är i gymmet, gymkultur, när vi har boxning eller direkt när vi har fysiska aktiviteter där det kan finnas en föreställning i hur det ”ska” vara (Robin).

Lokala idrottstraditioner är också ett område som återkommer av de responderande lärarna. I detta område skiljer sig aktiviteterna åt beroende på vart i landet som undervisningen bedrivs. Inom detta område tar lärarna hänsyn till både det geografiska och de kulturella aspekterna när de genomför lektionerna.

[. . .] det blir mycket kulturellt där och det sätter jag som obligatoriskt då det är en sådan viktig del i den närliggande miljön (Nike).

Även träningsplanering tillsammans med genomförande av fysiska aktiviteter är ett block som lärarna kopplar till kulturella aspekter. Detta genom jämförande av olika träningsaktiviteter samt att eleverna får arbeta fram ett eget träningsupplägg.

Eleverna får jämföra lite olika träningsaktiviteter, inte bara i gymmet utan oftast när de skriver sin träningsplanering så väljer de ju en träningsform själva [. . .] så lite mer uttalat kanske kring gym, då kommer man också in på doping (Alex).

Sammanfattningsvis visar resultatet att de kulturella aspekterna implementeras i undervisningen, samt att lärarna berör de kulturella aspekterna i många olika block och på varierande sätt i undervisningen.

Under intervjuernas gång var det många av lärarna som kom på fler sätt i hur de kunde väva in de kulturella aspekterna på fler sätt än vad de gjorde i dagens undervisning under intervjuens gång och även under olika block.

Vi är en gymnasieskola [. . .] som skall ha handboll idag. Då kan man tänka vad är det, hur tänker ni där. Det finns ju ett starkt kulturellt samband mellan handboll och Västsverige. Det är också en koppling som man inte tänker på men som man kanske hade försökt att få in mycket mer i undervisningen. Bakgrunden, varför spelar man handboll, hur ser tillbakablicken ut för aktiviteten (Ulrica).

Det nämns även att tanken har slagit vissa av de responderande lärarna att utveckla vissa block och få in de kulturella aspekterna mer i undervisningen så att eleverna får flera ingångar till kunskap men där är det mer tid som behövs.

Man kan givetvis koppla det till andra uppgifter och aktiviteter. Men det hinns oftast inte med men skulle vilja göra det (Bengt).

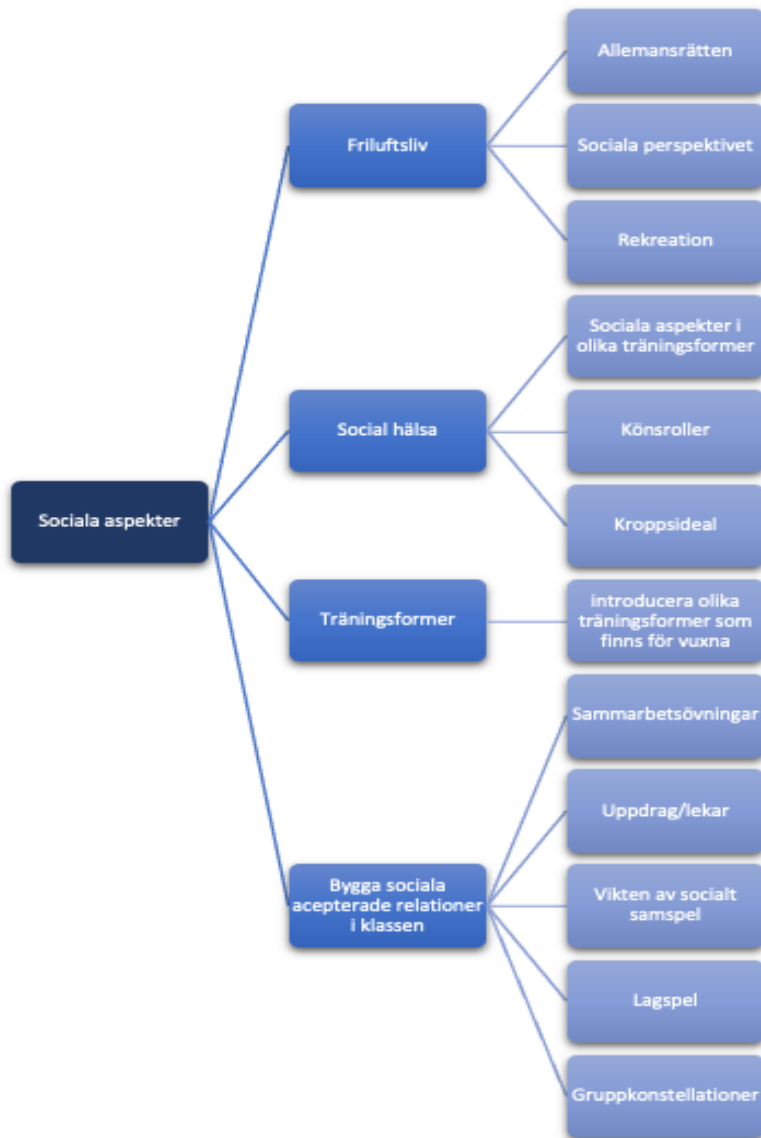
Enligt resultatet så implementeras de kulturella aspekterna i undervisningen och det finns en inställning hos lärarna att utveckla undervisningen och få in det mer under olika block men för att genomföra det krävs det tid och pengar och det är inte alltid som det prioriteras då det är två viktiga och väldigt styrande parametrar i lärarens vardag.

5.1.2 Sociala aspekter i undervisningen

De sociala aspekterna avspeglas även det, på olika sätt i undervisningen i Idrott och hälsa. De områden som identifierats är social hälsa, friluftsliv, träningsformer och bygga sociala accepterande relationer i klassrummet (se figur 2).

Dels beskriver flera av de responderande lärarna den sociala hälsan. Området uttrycktes var ett område som var viktigt och något som de jobbade mycket med vid undervisningsinnehåll som kan kopplas till kroppsideal, könsroller, och olika sociala aspekter vid olika träningsformer.

Vi går igenom de olika perspektiven på vad hälsa är och då nämns den sociala hälsan och eleverna får jobba med dem uppgifterna på olika sätt (Nike).

Figur 2. Tematisk översikt av lärares implementering av de sociala aspekterna i undervisning.

Ett område som återkommer i de sociala aspekterna är, liksom vid undervisning av kulturella aspekter, är friluftslivet. Lika mycket som lärarna beskrev vikten av utevistelse genom kulturella aspekter nämns de sociala aspekterna av friluftsliv som lika centrala i undervisningen för eleverna. Genom friluftslivet berörs ämnen som allemansrätten, rekreation och utifrån ett socialt perspektiv.

Jag pratar om att Sverige har en väldigt särskild syn på det här på naturen och långtgående rättigheter i att vistas och kunna nyttja naturen som är långt mycket bättre än många andra länder i världen. Tänker på allemansrätten, att kunna få eleverna att vilja vara ute i naturen och visa dem vad Sverige har att erbjuda. Med både rättigheter och skyldigheter. Det fina i att vistas utomhus i naturen i olika perspektiv (Kim).

Olika träningsformer utifrån de sociala aspekterna nämns också i intervjuerna. De olika träningsformerna som kan erbjudas är aktiviteter som mest utövas av vuxna. Med detta vill lärarna att eleverna få möjligheter att prova på olika träningsformer som de kanske kommer att stöta på i framtiden och det utövas oftast i olika sociala sammanhang.

De får uppleva de sociala aspekterna i olika träningsformer. Där har vi mer via Friskis och Svettis och introducera olika träningsformer som finns för vuxna eller som är vanligast (Ari).

Vikten av socialt samspel och gruppkonstellationer i undervisningen var också ett område som återkom under intervjuerna när de sociala aspekterna kom på tal. Inom detta område berörs de sociala aspekterna genom olika lagspel, samarbetsövningar, gruppkonstellationer, uppdrag/ lekar samt vikten av socialt samspel.

Men de sociala tänker jag blir aktuellt direkt i åk 1. När vi pratar om viken av samarbete, lekar, alla lagspel är egentligen och tillfällen då man pratar om det sociala (Robin).

Även under de frågor som berör de sociala aspekterna kommer lärarna med förslag om nya fokusområden och block till den egna undervisningen. Frågorna om hur de implementerar dessa aspekterna i undervisningen har lett till att vissa av lärarna rannsakar sig själva och hittar nya förslag till undervisningsförslag längs intervjuens gång.

Lika som under de kulturella att man alltid kan väva in det mer utan att det behöver ta så stor plats kring det eller utpekande teori. Men också i lagspel som eleverna antingen hatar eller älskar (Robin).

5.1.3 Samspel mellan kulturella och sociala aspekter.

Även om de kulturella och sociala aspekterna skiljer sig åt en del i hur lärarna kan tolka dem, beskriver några av lärarna att dessa två aspekterna oftast vävs samman i en uppgift eller aktivitet i undervisningen.

Jag skiljer inte så mycket på dem olika utan jag har operationaliserat dem olika orden och förenklat dem både för min egna del men också för eleverna så att de blir förståbart för eleverna (Alex).

Vidare så presenterar några av lärarna att blocken med dans och friluftsliv är områden där både de kulturella och sociala aspekterna förs in i undervisningen där aspekterna på ett naturligt sätt kan sättas in i ett sammanhang som eleverna kan relatera till. Utan i sin tur att det är uttalat att det är både genom de kulturella och sociala aspekterna för eleverna.

Men sen pratar jag också om det kulturella under ett dansblock. Varför dansar vi och då kan vi gå tillbaka historiskt och hur dansen är idag. [. .] Sen är det absolut kopplat till dansen som är ju en väldigt social sport eller som många samlas kring (Bengt).

De responderande lärarna har olika ingång till de kulturella och sociala aspekterna i undervisningen. Vissa gör ett samspel med båda aspekterna i ett block eller uppgift. Medan andra delar upp det under flera delar i undervisningen och berör de olika aspekterna varierande moment. Resultatet visar vad lärarna har för åsikter och erfarenheter i att undervisa i kulturella och sociala aspekter, vilket nästa fråga kommer handla om.

5.2 Hur upplever lärare i Idrott och hälsa uppdraget att undervisa om kulturella och sociala aspekter?

De responderande lärarna har under intervjuerna återkommit till vad de själva tolkar och tycker om det uppdragsområde som de kulturella och sociala aspekterna berör. Det utspelar sig i tre grundområden, lärarnas egna tankar om aspekterna, iscensättning av undervisningen och elevernas förståelse av aspekterna. Där det gemensamma är att de kulturella och sociala aspekterna i undervisningen inte alltid är så självklara.

5.2.1 Lärarnas egna tankar om aspekterna

En av de första delarna berör hur lärarna själva tolkar och har för åsikter om sin specifika kunskap om de kulturella och sociala aspekterna i deras egen utbildning. Dessutom nämns deras kunskaper i förhållande till deras undervisning som de bedriver dagligen.

Jag har inte fått så mycket utbildning i det här. [. .] Kultur och social är ju ord som kan betyda så mycket. Jag har ju själv bestämt vad de betyder för mig med stöd från ämnesplanen såklart och den utbildning jag har (Alex).

Det finns även funderingar i de responderande lärarnas undervisning gentemot hur eleverna tolkar de olika aspekterna i undervisningen. Vilket också påverkas som ett dilemma.

[. . .] är svåraste att lära ut för att det finns så få tydliga ingångar för att få till eleverna förståelse. Där kan det behövas mer exempel och hjälpmedel att hjälpa läraren på traven (Ulrica).

Lärarna beskriver en osäkerhet på deras tolkning av aspekterna samtidigt som några av dem efterfrågar mer material eller utbildning i det. För att på så vis få med sig eleverna lättare om de själva är mer insatta i vad de skall ha med i undervisningen och vad de kulturella och sociala aspekterna ska ge för kunskap till eleverna.

5.2.2 Iscensättning av undervisningen

Vidare om vi lämnar lärarnas egna kunskaper om aspekterna så leder det oss in på undervisningen. Lärarnas egna tolkningar och kunskaper om aspekterna hänger ihop med den undervisning som de väljer att bedriva som berör de kulturella och sociala aspekterna. Ett fåtal lärare uttrycker en svårighet i att undervisa om dessa aspekter samtidigt som några uttalar sig om att de undervisar med aspekterna men att det inte är uttalat för eleverna varje gång.

Det är ett svårt område att undervisa. Det är typ en liten svans som man kanske hinner med om man har lite tid över, så det är ingen prioritet direkt (Ari).

Tid är en faktor som de responderande lärarna ger uttryck för. Eftersom de kulturella och sociala aspekterna är områden som är svårtolkat blir det ibland också bortprioriterat. Då det inte alltid finns tid och utrymme för att ta sig an dessa aspekter fullt ut eller på andra sätt än vad lärarna redan gör, blir det också ett område som inte får samma uppmärksamhet eller prioritering som andra områden får i undervisningen.

5.2.3 Elevernas förståelse av aspekterna

Stödfrågor är något som lärarna använder runt och i dessa aspekter. Detta för att eleverna skall få en ingång till hur de ska reflektera kring uppgiften som berör de kulturella och sociala aspekterna, eller för att eleverna skall förstå sambandet mellan aspekterna och Idrott och hälsa undervisningen.

[. . .] så ställer jag stödfrågor som de skall reflektera över som berör både kulturella fenomenen och sociala fenomenen (Alex).

Sammanfattningsvis så finns det olika åsikter och tankar hos de responderande lärarna om detta område i det uppdrag som lärarna har. Men en gemensam uppfattning som alla lärare har kring detta ämne är osäkerhet i hur de skall tolkas och på så vis också hur de egentligen skall implementeras i undervisningen. Alla lärarna nämner områden eller block där dessa aspekter förekommer i deras undervisning, men det är i en ovisshet när vi samtalar om dessa två aspekterna under intervjuerna.

5.3 På vilket sätt anser lärare att lärande av kulturella och sociala aspekter kan generera en livslång fysisk aktivering?

De responderande lärarna nämner alla ett område som de tar upp under samma del av intervjun och det är hur komplext ämnet Idrott och hälsa är. Det är ett ämne där elevernas kunskaper syns direkt framför lärarna men framförallt inför alla andra klasskamrater också. Vilket oftast inte är så uppskattat för alla elever, det finns inga böcker att gömma sig bakom utan allt är objektivt på en helt annan nivå. Detta gör att det finns många olika åsikter om Idrott och hälsa ämnet men också potential till att inspirera de elever som inte älskar ämnet lika mycket som lärarna och andra elever gör. Lärarna nämner också sina egna övergripande mål i undervisningen att eleverna förhoppningsvis skall ta med sig någon form av kunskap. Om inte direkt efter lektionen så kanske en tid efter då de utsätts för olika hinder.

Jag har ju ett övergripande mål med just idrottsundervisningen [. . .] Att de får någon idé hur de skulle kunna vara fysiskt aktiva att sysselsätta sig med. Då måste man ju ta hänsyn till de aspekterna när man börjar undervisningen (Kim).

Genom att implementera de kulturella och sociala aspekterna mer i undervisningen anser respondenter att det finns fler möjligheter till eleverna lyckas hitta områden eller kunskaper som de kommer ta med sig in i framtiden.

Det är ju alltid en förhoppning, generellt i kursen att man lyckas nå dem som inte tycker att idrott är det roligaste, att fysiskt aktiv inte har varit så naturligt för dem från början. [. . .] Att ge dem fler anledningar som är bra och inte bara de fysiska fördelarna. Men man kanske inte pratar så mycket om de kulturella och sociala aspekterna (Bengt).

I undervisningen i Idrott och hälsa kommer eleverna att prova på olika aktiviteter i alla tänkbara block. Men det gäller också att eleverna får kunskaper i vad de kommer att mötas av efter gymnasietiden. Det finns många idéer, kriterier och myter om hur man skall vara och bete sig och så även när det gäller att vara aktiv på fritiden. Så om man kan förbereda eleverna på detta, på olika sätt och implementera de kulturella och sociala aspekterna kan de leda till att de får den förberedelse de behöver för att känna sig kapabla till att fortsätta vara aktiva på ett eller annat sätt efter gymnasietiden.

[. . .] jag märker mycket att om man nämner gymträning så finns det extremt mycket föreställningar om hur man skall se ut, hur man skall träna beroende på om man är tjej eller kille. [. . .] Så om man slår hål på lite myter och gör dem uppmärksamma på att man kan hitta sina grejer så tror jag absolut att man kan få fler aktiva (Robin).

Vidare finns det också tankar hos de responderande lärarna att om de kulturella och sociala aspekterna genomsyras i undervisningen på ett eller annat sätt blir det också ett naturligare inlärningsmoment. Att lärarna uppfostrar eleverna till att hitta den livsstil som passar bäst in i elevernas liv och som de sedan kan återkomma till.

Det är ett ämne som ligger över allting, det är ingen uppgift utan en mer uppfostran till en livsstil som man hjälper eleven till att få ett helt nytt eller annat perspektiv på. Det handlar om att ha en undervisning som täcker in det på sitt sätt, det är jättesvårt (Ulrica).

Sammanfattningsvis så bidrar implementeringen av de kulturella och sociala aspekterna till en öklarhet för lärarna. Det finns områden som de är väldigt överens om hur de skall tacklas och tas hand om i undervisningen samtidigt som att det återkommer en viss öklarhet hos lärarna om de gör rätt eller att de får en indikation själva i att de bör göra mer inom detta område än vad de gör i undervisningen i idag.

6. Diskussion

Här nedan kommer diskussioner föras som berör både resultatet som redovisats ovan men också de metodologiska val som har gjorts. Även reflektioner av vad denna undersökning har för betydelse kommer att diskuteras.

6.1 Metoddiskussion

Valet av att inte ge så mycket information till lärarna om mitt problemområde, syfte eller frågeställningar grundar sig i att fånga lärarnas direkta svar och tankar utan att de skulle kunna ha läst på och vara förberedda innan intervjun (Kvale och Brinkmann, 2009). Det är en vattendelare mellan att få den direkta informationen från lärarna och samtidigt att de inte är förberedda och att de får mycket information om ämnet och på så vis kan svara mer innehållsrikt på de frågor som ställdes då de var mer förberedda. Men här valdes det förstnämnda vilket också ledde till behovet av att vara förberedd med följdfrågor för att kunna vara säker på att erhålla uttömmande svar. Pilotstudien säkerställde en klart och tydlighet i intervjuguide där ord som ”för dig som lärare” lades till i frågor för att de responderande lärarna skulle förstå att det var deras egna erfarenheter och kunskaper som skulle uttryckas och inte vad som står i ämnesplanen.

Iakttagelser har gjorts under intervjuerna i hur de responderande lärarna reagerat under början av intervjuerna när de sju punkterna nämns under några av intervjufrågorna. Det har uppmärksammats att vissa lärare vill bli introducerade var de sju punkterna står någonstans eller att dokument skall delas elektroniskt på något vis så att lärarna lättare kan se dem eller också att de själva letar fram dem under intervjuns gång. Denna iakttagelse plus att de centrala innehållen nämns också i lärarnas svar leder till att jag funderar på att de sju punkterna som står i ämnesplanen kanske inte får den uppmärksamhet av lärarna som den bör få eller ha. Jag menar att det finns sju punkter som vi lärare skall sträva efter att ge eleverna förutsättningar att utveckla så nämns de väldigt lite av lärarna. (Skolverket 2010, Idrott och hälsa). De centrala innehåll och kunskapskraven nämns mycket mer under intervjuerna trots att de sju punkterna är en del i vårt uppdrag som vi ska förmedla till eleverna genom vår undervisning.

Ytterligare en fördel som gjorde att de responderande lärarna svarade på det som efterfrågades var att intervjuerna var semistrukturerade. Som Barmark och Djurfeldt (2015) nämner så är de semistrukturerade intervjuerna följsamma genom att olika följdfrågor kan ställas för att på så vis få svar på samma fråga som ställts trots att det kan uppstå feltolkningar, missförstånd eller att helt andra svar har kommit som man inte förväntade sig.

Vidare så kan bekvämlighetsurvalet diskuteras. De tillfrågade lärarna valdes ut genom personliga kontakter. Trots detta blev det en spridning i vart lärarna tog sin lärarexamen vilket var gynnsamt utifrån de frågor jag ställde i intervjun och det som Kvale och Brinkmann (2009) nämner om mättnadspunkt. Men samtidigt så finns det inga lärare som jobbar på någon privatstyrd skola. De skolorna kan ha andra ramverk i bl.a. undervisningsmiljö och ekonomi att förhålla sig till och det kan leda till att de undervisar i dessa aspekter på andra sätt än de kommunalanställda lärarna som tillfrågades av mig. Även när det gäller tillfrågade lärare så hade man kunnat mejla och fråga fler lärare som tagit examen från fler universitet men det blir också en fråga som berör den tidsram som vi måste förhålla oss till under denna undersökning.

En utmaning som har kommit upp under arbetets gång är att behålla anonymiteten i resultatdelen. Detta p.g.a de responderande lärarna ger bra svar och man vill förmedla allt i citaten men det går inte alla gånger. För om man nämner deras svar kan man i vissa fall lista ut rätt enkelt vilken lärare det berör. Så det är på gott och ont som man får utförliga och bra svar då man får redovisa svaren i koder så att anonymiteten inte riskeras.

Utifrån ett fenomenologiskt perspektiv beskriver Flood (2010) forskningsmoment som innehåller intervjuer, reflekterande snarare än observerande. Med detta menas att den datainsamling sker genom deltagande respondenters beskrivningar, som sedan bearbetas genom tre analyssteg. Först genomgår de svar som respondenten ger ett fastställande, vilket menas med att de svar som framkommit bekräftas av den som genomförde intervjun. Vidare blir det en uppbyggnad av erfarenheten och till sist leder det till en reflektion av meningen som intervjun innehåller och förmedlar. Genom ett fenomenologiskt perspektiv på forskningen lyfts fenomen som upplevs och uppfattas och där det väsentliga i det som upplevs blir användbara data till forskningen (Flood, 2010).

I en kvalitativ undersökning där urvalet av respondenter har gjorts genom ett bekvämlighetsurval kan validiteten ifrågasättas. Bekvämlighetsurvalet i denna undersökning har lett till att det inte är några lärare representerade från privat styrda skolor. Alla olika lärarutbildningar är inte heller representerade så det finns ett övertag av Idrott och hälsa lärare som tagit examen från Göteborgs universitet i denna undersökning. Men vidare finns det fördelar med det urval som har gjorts och det är bl.a. att beroende på den tidsram som arbetet har, tackade många av dem Idrott och hälsa lärare som jag känner ja till att medverka i intervjun.

Reliabiliteten i denna undersökning har eftersträvat efter genom den intervjuguide som intervjuerna har utgått ifrån. Det genomfördes även en pilotstudie där intervjuguiden sattes på prov för att se om den gav de svar som man förmodade att man var ute efter. Sedan korrigerades intervjuguiden och följdfrågor hade arbetats fram för att på så vis få svar på frågorna som man ville ställa.

6.2 Resultatdiskussion

Syftet med denna undersökning var att studera lärares arbete med att implementera de kulturella och sociala aspekterna i Idrott och hälsa undervisningen genom tre olika frågeställningar. Under denna del kommer nu resultatet som framkommit från denna undersökning att diskuteras och presenteras i förhållande till den tidigare forskningen som finns om detta område. Svaren på frågeställningarna kommer att vara uppdelade och presenteras här nedan efter frågeställningarnas ordning.

6.2.1 Vid vilka delar av Idrott och hälsa undervisningen implementerar lärare kulturella och sociala aspekter?

De undervisningsområden som berörde både de kulturella och sociala aspekterna i undervisningen var friluftslivet. Detta genom vistelser i både närliggande natur samt friluftsdagar på längre avstånd. Eleverna ges möjligheter till reflektionsuppgifter som berör båda aspekterna samtidigt som eleverna påminns om att ta tillvara på nuet genom olika aktiviteter i naturen. Här genomsyras och prioriteras det svenska kulturarvet som Riksidrottsförbundet (2019). Detta genom lätt tillgängligheten och att vistas i naturen genom olika aktiviteter som de får erfarenheter i själva och tillsammans med andra. Som förhoppningsvis lever vidare hos eleverna. Lärarna nämner att de inte förväntar sig att eleverna skall ta sig an friluftslivet direkt dagen efter en lektion, men att kunskapen kanske kan användas senare i elevernas liv och att de finner glädjen till att ha en kunskap i att vistas utomhus.

Vidare så är det fyra områden till som nämns av lärarna under de kulturella aspekterna. Vilket är dans, kroppsideal, lokala idrotts traditioner och träningsplanering. Dessa områden berörs på olika vis beroende på vart undervisningen sker geografiskt i landet och vilka uppgifter som Idrott och hälsa lärarna redan har i sin planering där de kulturella aspekterna vävs in. Backman och Barker (2020) nämner vikten av att implementera aktiviteter som följer med utvecklingen i samhället. Detta för att få fler elever att våga och vilja vara aktiva på olika aktiviteter. Så en undervisning som berör de kulturella aspekterna på olika sätt är att föredra.

De olika områden som de sociala aspekterna nämns av respondenterna utöver friluftslivet var social hälsa, träningsformer och bygga sociala accepterande relationer i klassrummet. Dessa områden implementeras på olika sätt i undervisningen men nämns övervägande mycket under första delen av kursen. Detta genom att de responderande lärarna vill skapa en god sammanhållning genom olika aktiviteter både mellan lärare och elever samt eleverna emellan. Engström et al. (2017)

presenterar vikten av att ungdomarna blir introducerade för olika aktiviteter med sociala sammanhang för att senare i livet kunna känna sig trygga i olika fysiska aktiviteter där det sociala har en stor inverkan. Så ju fler aktiviteter där de sociala aspekterna implementeras desto bättre i ett längre perspektiv för den enskilda eleven.

Under intervjuernas gång kom lärarna på nya block och idéer som hade kunnat innehålla de kulturella och sociala aspekterna utan att det hade för teoretiskt som många lärare vill undvika i Idrott och hälsa lektionerna. Vilket sätter det Backman och Barker (2020) kommit fram till i ett nytt perspektiv. De menar på att de kulturella aspekterna ignoreras både i undervisningen och under lärarutbildningen. Men under intervjuerna så bad jag lärarna komma på nya områden än de områden som de redan hade planerat och vissa av lärarna presenterade flera olika områden som de nu hade funderat på under intervjuens gång. Så aspekterna må vara lite bortprioriterade men när lärarna väl får tid eller frågan om de kulturella och sociala aspekterna så finns det utrymme till nya idéer och aktiviteter. Detta hänger ihop med det som Slivertun (2000) nämner att bara lärarna ges tid till möjlig utveckling inom dessa aspekter så finns det potential till att dessa aspekter tas mer in i undervisningen på olika sätt och nivåer.

6.2.2 Hur upplever lärare i Idrott och hälsa uppdraget att undervisa om kulturella och sociala aspekter?

Det första som bör nämnas i denna resultatdiskussion är vad de responderande lärarna uttryckt angående de kulturella och sociala aspekterna och ämnesplanen. Det är lärare i intervjuerna som har kommenterat den uteblivna vägledningen inom aspekterna. Detta kan självklart vara positivt med fåtal riktlinjer vilket leder till att man kan ta sig an uppdraget som står i ämnesplanen (Skolverket, 2010) under ett antal olika block och vad som passar sin egna undervisning som lärare. Men samtidigt kan denna vaga vägledning leda till att aspekterna inte prioriteras då lärarna inte riktigt vet hur de skall ta sig an de kulturella och sociala aspekterna. Självklart är det en skilljeledning och något man skall ge eleverna kunskaper och erfarenheter i men under undersökningen gång har det återkommit synpunkter om svårigheter i att förankra kunskapen om aspekterna hos eleverna och att det behövs mer exempel och hjälpmedel till läraren. Dessa svar förankras också i det som Backman och Barker (2020) nämner att denna del i ämnet förbigås allt mer i undervisningen och i lärarutbildningen.

Så för att ha en så stor del som en av de sju punkterna som “undervisningen i ämnet Idrott och hälsa ska ge eleverna förutsättningar att utveckla” (Skolverket 2010, Idrott och hälsa, s. 1). Finns det relativt lite att inhämta i ämnesplanen för lärarna. Även i kommentarmaterialet till Idrott och hälsa 1 finns det sparsamt med tips och vägledning i hur lärarna ska implementera de kulturella och sociala aspekterna i undervisningen. Detta betyder inte att alla lärarna bortser från de kulturella och sociala aspekterna och det finns inte heller något rätt eller fel i hur de kulturella och sociala aspekterna skall implementeras i undervisningen. Bara att eleverna skall få “förutsättningar att utveckla [. . .] kunskaper om kulturella och sociala aspekter på fysiska aktiviteter och natur-

upplevelser” (Skolverket 2010, Idrott och hälsa, s. 1). Men att det inte finns tillräckligt med tid för att utveckla sin egna undervisning och implementera aspekterna mer på olika sätt då det krävs mycket bearbetning av lärarna eftersom det inte finns så mycket information och vägledning att hämta för lärarna i detta ämnesområde (Sivertun, 2000).

6.2.3 På vilket sätt anser lärare att lärande av kulturella och sociala aspekter kan generera en livslång fysisk aktivering?

Här menar lärarna att det finns potential till att man lyckas introducera vissa elever för en viss aktivitet men att man skall ha tur och det ska vara tillgängligt för eleverna efter gymnasietiden är slut. Så om lärarna hjälper eleverna att slå hål på myter om hur man skall vara och se ut och ger eleverna fler ingångar till olika aktiviteter genom de kulturella och sociala aspekterna kan det leda till att eleverna vill och kan hitta sitt sätt att vara aktiv i framtiden. Så för att det skall lyckas kan de tre punkter som Quennerstedt (2019) nämner i sin forskning kan vara aktuella för lärare att ställa under planeringens gång av Idrott och hälsa lektionerna. Detta för att försäkra sig om att undervisningen ger det den ska för eleverna.

De responderande lärarna beskriver att det också är det absoluta målet. Att genom sin undervisning ge ny eller utarbetad kunskap till eleverna som de kan ta med sig in i framtiden. Så denna undersökning skall leda till en idébank i hur man kunna ta sig an uppdraget att implementera de kulturella och sociala aspekterna i undervisningen och samtidigt belysa de problem och osäkerheter som finns runt dessa aspekter hos Idrott och hälsa lärarna på gymnasiet idag. Så om Quennerstedts (2019) frågor ställs kan det leda till att lärarna reflekterar över sin undervisning och på så sätt också får in aspekterna lite enklare under fler block. Vilket leder till att undervisningen kan få en annan betydelse både för lärarna och framför allt för eleverna. Samtidigt så poängterar lärarna avsaknaden av tips och hjälpmedel för att kunna ta sig an dessa aspekter i undervisningen så självklart är det en avvägning som måste göras av lärarna.

Om eleverna blir introducerade och inkluderade i ett aktivt deltagande i olika sammanhang i ung ålder i ett tidigt stadie, leder det till att det är fler som kommer att söka aktiviteter att vara aktiva med senare i livet. Engström et al. (2017) vill också belysa hur de kulturella och sociala delarna har för nackdelar och fördelar mot och med varandra när det berör den aktiva livsstilen. Dessa två aspekter kommer alltid att styra individen till vad de tycker om att hitta på och inte och lika så gäller den livslånga aktiveringen. Men om vi lärare har detta i baktanken och implementerar de kulturella och sociala aspekterna mer kan det leda till att eleverna någon gång i framtiden känner sig trygga i situationen och väljer att delta och vara aktiva.

6.3 Slutsats och implikationer

Studiens resultat visar att de kulturella och sociala aspekterna nämns i en stor kontext i ämnesplanen för Idrott och hälsa men aspekterna får inte samma utrymme i undervisningen. De kulturella

aspekterna representeras i fem områden av de responderande lärarna. Områden som friluftsliv och dans återkommer flest gånger i intervjuerna. Även kroppsideal, lokala idrottstraditioner och träningsplanering är områden som förklaras av lärarna som olika block där de kulturella aspekterna implementeras i undervisningen. De sociala aspekterna delades i fyra olika områden. Friluftslivet utmärker sig även där som ett återkommande område där de sociala aspekterna implementeras. Även social hälsa, träningsformer och bygga sociala accepterande relationer i klassen är områden som belyses av flera respondenter.

De kulturella och sociala aspekternas föga närvarande i undervisningen beror på flera saker. En anledning är att lärarnas egna åsikter och erfarenheter av aspekterna är marginell och det finns inte så mycket material som lärarna kan hämta information och nya idéer från. Vidare beror det på en tidsbrist som innebär att ett område kanske bara får utrymme under en period i undervisningen för att det finns så mycket annat som lärarna har planerat. Samt att det inte finns utrymme till att utveckla lektionerna för att få in de kulturella och sociala aspekterna under andra block i undervisningen.

Ytterligare menar lärarna att om de implementerar de kulturella och sociala aspekterna mer kan det leda till att eleverna i framtiden tar tillvara på sina kunskaper som de har skapat under idrott och hälsa lektionerna och använda dem när de ska vara aktiva. På så vis kan användningen av de kulturella och sociala aspekterna leda till att eleverna kommer vara mer aktiva efter gymnasiet. Men samtidigt ska lärarna ha tur i valet av aktiviteter och områden där aspekterna implementeras för att det ska få ett så bra resultat som möjligt. Så det krävs en avvägning mellan vad det är för aktivitet och vad det är för klass när läraren planerar undervisning med de kulturella och sociala aspekterna samtidigt som funderingar kring vad eleverna ska kunna göra men kunskapen senare efter gymnasiet.

Undersökningen leder till en utökad förståelse kring de kulturella och sociala aspekterna utifrån från ett lärarperspektiv samtidigt som det blir en idébank för läsaren. De områden som de responderande lärarna nämner finns åskådliggjorde i figurer där både områden och vad de olika områdena innehåller för fokusområden eller uppgifter. Denna studie bidrar med exempel på hur de kulturella och sociala aspekterna kan implementeras i undervisningen. Denna undersökning kan därmed skapa inspiration till hur kulturella och sociala aspekterna kan uppmärksammas i undervisningen i Idrott och hälsa.

Vidare forskning inom detta område kan med fördel handla om varför de kulturella och sociala aspekterna har minskat både i undervisningen i skolan men även i lärarutbildningen. Det är ett område som Backman och Barker (2020) nämner och som hade varit intressant att få vidare kunskaper om. Även områden som berör lektionsplanering och om lärarn får mer tid som Sivertun (2000) förespråkar leder till att de kulturella och sociala aspekterna blir mer implementerande i undervisningen.

7. Referenslista

- Backman, E. & Barker, D, M. (2020). Re-thinking pedagogical content knowledge for physical education teachers – implications for physical education teacher education. *Physical education and sport pedagogy*, 25(5), 451-463.
<https://doi.org/10.1080/17408989.2020.1734554>
- Barmark, M. & Djurfeldt, G. (2015). *Statistisk verktygslåda 0: att förstå och förändra världen med siffror*. (1. uppl.) Studentlitteratur.
- Bengtsson, J. (2005). *Med livsvärlden som grund*. (2.uppl) Studentlitteratur
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3 (2), 77–101.
- Christoffersen, L., & Johannessen, A. (2015). *Forskningsmetoder för lärarstudenter*. Studentlitteratur.
- Dalen, M. (2015). *Intervju som metod*. (2.uppl.) Gleerups.
- Engström, L. M., Redelius, K., & Larsson, H. (2017). Logics of practice in movement culture: Lars-Magnus Engström's contribution to understanding participation in movement cultures. *Sport, education and society*, 23(9), 892–904.
<https://doi.org/10.1080/13573322.2017.1290597> Hämtad: 2023-04-10
- Faskunger, J & Sjöblom, P. (2017) Anläggningar och andra miljöer för idrott – när, hur och varför är de samhällsnyttiga? I *Idrottens samhällsnytta* 191–212.
<http://www.skaraibk.se/docs/92/1682/idrottens-samhallsnytta.pdf#page=192>
Hämtad: 2023-05-02
- Flood, A. (2010). Understanding phenomenology. *Nurse Researcher*. 17(2), 7-15
- González-Calvo, G., Gallego-Lema , V., Gerdin, G., & Bores-García, D. (2022) Body image(s): Problematizing future physical education teachers' beliefs about the body and physical activity through visual imagery. *European Physical Education Review* 28(2), 552-572.
<https://doi.org/10.1177/1356336X211056214>. Hämtad: 2023-05-30
- Hodaň, B. (2008). Considerations on the problem of the relationship between movement and health. *Acta Univ. Palacki. Olomuc.*, 38(3), 7-14.
https://www.researchgate.net/publication/40423160_Considerations_on_the_problem_of_the_relationship_between_movement_and_health_Uvaha_nad_problemem_vztahu_mezi_pohybem_a_zdravim Hämtad: 2023-05-30

- Jakobsson, B & Engström, L.-M. (2008) Vilka fortsätter – vilka slutar? – förändringar i idrottsvanor bland yngre tonåringar. *Svensk idrottsforskning*, 27–31.
<https://www.idrottsforskning.se/wp-content/uploads/2014/04/Forandringar-idrottsvanor-unga.pdf> Hämtad: 2023-04-10
- James, N. & Busher, B. (2016) Online interviewing. I D. Silverman (Red), *Qualitative Research Methods*. (s. 3-31) SAGE Publications Ltd.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Studentlitteratur.
- Larsson, H. (2016) *Idrott och hälsa, i går, i dag, i morgon*. Liber.
- Lindroth, J. (2011) *Idrott under 500 år*. SISU idrottsböcker.
- Quennerstedt, M. (2019) Physical education and the art of teaching: transformative learning and teaching in physical education and sports pedagogy. *Sport, Education and Society*, 24(6), 611-623. <https://doi.org/10.1080/13573322.2019.1574731>
- Riksidrottsförbundet. (2019). *Idrotten Vill, idrottsrörelsens idéprogram*. Normy AB.
<https://www.rf.se/download/18.7e76e6bd183a68d7b71179c/1664978259581/Idrotten%20Vill%20%E2%80%93%20Idrottsr%C3%B6relsens%20id%C3%A9program.pdf> Hämtad: 2023-04-20
- Riksidrottsförbundet. (2023, 9 januari). *Idrott i samhället*. <https://www.rf.se/idrott-i-samhallet>
 Hämtad: 2023-05-03
- Sivertun, U. (2000) *Social och kulturell problematik i gymnasieskolan*. Institutionen för individ, omvärld och lärande Lärarhögskolan i Stockholm.
- Skolverket. (2010). *Idrott och hälsa*.
<https://www.skolverket.se/undervisning/gymnasieskolan/laroplan-program-och-amnen-i-gymnasieskolan/gymnasieprogrammen/amne?url=996270488%2Fsyllabuscw%2Fjsp%2Fsubject.htm%3FsubjectCode%3DIDR%26tos%3Dgy&sv.url=12.5dfce44715d35a5cdfa92a3>
 Hämtad: 2023-04-03
- Skolverket. (2010). *Kommentarmaterialet om ämnet idrott och hälsa*.
https://www.skolverket.se/download/18.6011fe501629fd150a2892f/1530187287585/Kommentarmaterial_gymnasieskolan_idrott.pdf Hämtad: 2023-04-04
- Skolverket. (2011). *Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011*.
<https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a659807/1553964056811/pdf2705.pdf?fbclid=IwAR0bSr2hwvhnualNOZEAerK2YiKDV8VXyPuvQhvu0x30K44fJEHuxzjFIRs> Hämtad: 2023-04-18

- Skolinspektionen. (2018). *Kvalitetsgranskning av ämnet idrott och hälsa i årskurs 7–9*.
<https://www.skolinspektionen.se/globalassets/02-beslut-rapporter-stat/granskningsrapporter/tkg/2018/idrott-och-halsa/kvalitetsgranskning-av-amnet-idrott-och-halsa-i-arskurs-79.pdf> Hämtad: 2023-04-25
- Statens beredning för medicinsk och social utvärdering - sbu (2022) *Vägledning för granskning av studier med kvalitativ metodik 1*.
https://www.sbu.se/globalassets/ebm/vagledning_granskning_studier_kvalitativ_metodik.pdf Hämtad: 2023-04-21
- Test, J, E. (2006) Infant and toddler teachers as transmitters of culture. *International Journal of Early Childhood*, 38(1), 47-63.
https://www.researchgate.net/publication/225371488_Infant_and_toddler_teachers_as_transmitters_of_culture Hämtad: 2023-05-30
- Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*.
https://lincs.gu.se/digitalAssets/1268/1268494_forskningsetiska_principer_2002.pdf Hämtad: 2023-04-05

Bilagor

Intervjuguide

Bilaga 1

Inledning och uppvärmningsfrågor

- Var studerade du till lärare?
- Hur länge har du arbetat som lärare?
- Vilka ämneskombinationer har du som lärare?
- Var jobbar du nu? Beskriv skolan
- I vilka program och inriktningar studerar eleverna du undervisar i idrott och hälsa?
- Hur positionerar du dig etniskt?

Introduktionsfrågor – Kursplanen och övergripande

(Jag har intresserat mig av hur lärarna i idrott och hälsa 1 tar sig an de kulturella och sociala aspekterna i undervisningen. - Enligt kursplanen/ ämnesplanen ska eleverna ges förutsättningar att utveckla kunskaper om kulturella och sociala aspekter genom fysiska aktiviteter och naturupplevelser i undervisningen, men hur genomförs detta.)

- Har du funderat på de 7 punkterna som undervisningen skall ge eleverna förutsättningar att utveckla?
  - o Hur påverkar det din undervisning?
- Vad innebär de kulturella aspekterna för dig som lärare? Om du försöker beskriva eller sätta något ord?
- Vad innebär de sociala aspekterna för dig som lärare?

Område 1 – Planering och genomförande undervisning

- Hur berör du de kulturella aspekterna i undervisningen idag?
  - o Finns det några andra områden som du skulle kunna tänka att använda det i?
- Hur berör du de sociala aspekterna i undervisningen idag?
  - o Finns det några andra områden som du skulle kunna tänka att använda dem i?
- Hur använder du som lärare elevgruppens erfarenheter och kunskaper i undervisningen när den berör de kulturella och sociala aspekterna?
- Anpassar du din planering kring dessa aspekter beroende på vilken elevgrupp du undervisar?
- Under vilka moment kan det förekomma problem med att väva in de kulturella och sociala aspekterna i undervisningen tror du?

Område 2 – Elevperspektiv

- Vilka kulturella och sociala aspekter tror du kan vara användbara för eleverna efter gymnasietiden?
- Kan undervisningen med hänvisning på de kulturella och sociala aspekterna bidra till att eleverna som inte är aktiva idag under lektionerna blir det i ett längre perspektiv?

Avslutande frågor

- Skulle du kunna komma på ett annat område att ta dig an dessa aspekter än de du redan undervisar i idag?
- Har du något du skulle vilja tillägga eller förtydliga?

Hej!

Matilda Wulff här som var XXX:s VFU student. Jag är igång med min sista kurs nu i utbildningen och jag undrar om du skulle vilja och har tid att ställa upp på en intervju till min undersökning som jag gör nu i min C-uppsats. Mitt undersökningsområde berör de kulturella och sociala aspekterna i undervisningen i Idrott och hälsa 1, och jag är intresserad av hur du som lärare tar dig an dessa två aspekter i din undervisning.

Förslagsvis om det passar dig, tar vi intervjun digitalt via Zoom. (Det är den digitala plattformen som GU har tillgång till) Annars kan vi säkert lösa det via Teams eller annat digitalt verktyg.

Om detta är något du skulle vilja hjälpa mig med och har tid för så är jag öppen för förslag när det skulle passa att ha denna intervju, räknar med att den tar ca 30 min.

Hälsningar

Matilda Wulff